

๑๑

อ ำ นั ส ง ส์

ฟั ง ส ว ด พ ร ะ อ ภิ ษ ร ร ม

บันทึกทั้งหลายฟังธรรมแล้ว

ย่อมมีจิตผ่องใส

เหมือนห้วงน้ำลึก ที่ใสสะอาด ไม่มีความขุ่น

อานิสงส์ฟังสวดพระอภิธรรม

๓๓๐

การฟังธรรมตามกาล เป็นมงคลอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกชีวิต เพราะจะทำให้เรารู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ รู้แล้วก็จะได้แจ่มแจ้งในธรรมนั้นยิ่งขึ้นไป และช่วยคลายความสงสัยที่ติดค้างอยู่ในใจลงได้ การฟังธรรมจะทำให้จิตใจผ่องใส ด้วยจิตที่เลื่อมใสในพระธรรมอันประเสริฐ ย่อมทำให้ผู้ฟังไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ หรือแม้ฟังยังไม่เข้าใจลึกซึ้ง แต่ความรู้ที่ได้ยินได้ฟังมานั้น จะเป็นอุปนิสัยติดตัวไปในภพชาติเบื้องหน้า และเป็นเหตุให้บรรลุธรรมาภิสัมยได้ในที่สุด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“ยถาปิ รหโธ คมภิโร วิบุปสนโน อนาวีโล
เอวํ ธมฺมานิ สุตฺวาน วิบุปสีทนฺติ ปญฺชิตา

บัณฑิตทั้งหลายฟังธรรมแล้ว ย่อมมีจิตผ่องใส เหมือน
ห้วงน้ำลึก ที่ใสสะอาด ไม่มีความขุ่น”

ปรารภเหตุวัดพระธรรมกายได้จัดให้มีการฟังสวดพระอภิธรรม เนื่องในงานบำเพ็ญกุศลคุณยายมหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง มหาปูชนียาจารย์ผู้ให้กำเนิดวัดพระธรรมกาย ซึ่งท่านได้ละสังขารด้วยโรคชรา รวมสิริอายุได้ ๙๒ ปี ทุกๆ ค่ำ จะมีเหล่าศิษยานุศิษย์ตั้งใจเดินทางมาร่วมบำเพ็ญกุศลกับคุณยาย

อานิสงส์ฟังสวดพระอภิธรรม

๓๓๑

กันอย่างเนืองแน่น มาฟังพระสวดพระอภิธรรมและฟังธรรม
จากพระเถรานุเถระ ที่พลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาเทศน์และ
เล่าถึงคุณธรรมของคุณยายเป็นประจำ

หลวงพ่ोजึงขอนำเรื่องการฟังสวดพระอภิธรรมมาเล่าให้
ทุกท่านได้ศึกษากันเอาไว้ว่า พระอภิธรรมคืออะไร มีความสำคัญ
อย่างไร ใครเป็นผู้แสดงพระอภิธรรมเป็นคนแรก หากฟังด้วย
จิตที่เลื่อมใสแล้ว สามารถนำเราไปสู่สุคติโลกสวรรค์ได้อย่างไร
หัวใจของพระอภิธรรมนั้นเป็นเรื่องของจิต เจตสิก รูป นิพพาน
ว่ามีลักษณะอย่างไร การทำงานของจิต เจตสิกเป็นอย่างไร
รูปและนิพพานมีลักษณะเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก

พระอภิธรรม คือ ธรรมชั้นสูงที่พิเศษกว่าพระสูตร
สำหรับพระอภิธรรมที่เราได้ฟังกันทุกคืนนั้น ส่วนใหญ่พระท่าน
จะสวดบทพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ ได้แก่ คัมภีร์ธรรมสังคณี
คัมภีร์วิภังค์ คัมภีร์กถาวัตถุ คัมภีร์ปุคคัลบัญญัติ คัมภีร์ธาตุกถา
คัมภีร์ยมก คัมภีร์ปิฎกฐาน

มีผู้รู้ได้อุปมาเอาไว้ว่า พระอภิธรรมปิฎกมีความสำคัญ
เปรียบเสมือนรากแก้ว พระวินัยปิฎกประหนึ่งลำต้น พระสุต-
ตันตปิฎกเหมือนกิ่งก้านสาขา หรืออีกนัยหนึ่ง ถ้าจะเปรียบกับ
ร่างกาย พระอภิธรรมปิฎกเหมือนกับหัวใจ พระวินัยปิฎกเหมือน

อานิสงส์ฟังสวดพระอภิธรรม

๓๓๒

กับชีวิต พระสูตรตันตปิฎกเหมือนอวัยวะร่างกาย ในปิฎกทั้ง ๓
นี้ พระอภิธรรมจึงมีความสำคัญที่สุด เป็นความรู้ระดับสูงที่ท่าน
เรียกว่า ปรมัตถธรรม คือ เป็นธรรมที่มีเนื้อหาสาระที่ลึกซึ้ง

คำสอนทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นธัมมจักกัปปวัตตนสูตร แบ่งออกเป็น
พระสูตรตันตปิฎก ๒๑,๐๐๐ พระวินัยปิฎก ๒๑,๐๐๐ ส่วน
พระอภิธรรมปิฎก มีมากถึง ๔๒,๐๐๐ เพราะฉะนั้นอภิธรรมปิฎก
จึงมีความสำคัญมาก ที่พวกเราเหล่าพุทธศาสนิกชนควรหา
โอกาสศึกษาและรับฟังจากผู้ที่ได้ศึกษามาอย่างดีแล้ว

ในสมัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าของเรา ได้ตรัสรู้ธรรม
เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใหม่ๆ พระองค์ก็ทรงย้อนกลับมา
พิจารณาพระอภิธรรม ทบไปทวนมาถึงความรู้อันสุขุมลุ่มลึกนี้
นานถึง ๑ สัปดาห์ เพื่อให้ทรงแตกฉานและรู้แจ้งยิ่งๆ ขึ้นไป
แล้วทรงนำไปแนะนำสั่งสอนเหล่าเวไนยสัตว์ให้รู้แจ้งเห็นจริง
ตามพระองค์ไปด้วย สมัยนั้นพระพุทธองค์ทรงนั่งขัดสมาธิ
เสวยวิมุตติสุขตลอด ๑ สัปดาห์ ต่อจากนั้นพระพุทธองค์เสด็จ
จรงกรม ณ รัตนจรงกรมซึ่งอยู่ระหว่างรัตนบัลลังก์กับที่เสด็จ
ประทับยืน ใช้เวลา ๑ สัปดาห์ พอสัปดาห์ที่ ๓ เหล่าเทวดา
เนรมิตเรือนแก้วขึ้น พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จนั่งขัดสมาธิที่
เรือนแก้วนั้น ทรงพิจารณาอภิธรรมปิฎก คือ สมันตปิฎกฐาน
ซึ่งมีนัยที่ไม่สิ้นสุด ทรงใช้เวลานานถึง ๑ สัปดาห์ทีเดียว

อานิสงส์ฟังสวดพระอภิธรรม

๓๓๓

เนื่องจากว่าบุคคลอื่นไม่มีปรีชาสามารถพอที่จะกล่าว
จำแนกพระอภิธรรมปิฎกได้ เพราะเป็นวิสัยของพระพุทธเจ้า
เท่านั้น เมื่อทรงจำแนกได้อย่างละเอียดลออ แล้วค่อยๆ นำมา
ถ่ายทอด ให้เหล่าพระสาวกได้รับฟังกัน เช่น พระองค์ทรง
พิจารณาสมันตปัสสฐานอนันตนัย ๒๔ อย่าง ว่ามีชื่อเรียกว่า
อะไรบ้าง พระองค์ทรงกำหนดรู้หมด ทบไปทวนมา ทรงพิจารณา
ปัจจุสมุปบาท ทั้งอนุโลมและปฏิโลมจนชำนาญ ทรงทราบว่
ธรรมนี้ชื่อสติปัฏฐาน ๔ อริยมรรคมีองค์ ๘ ชันธ ๕ आयตนะ
๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ เหตุ ๙ อาหาร ๔ ผัสสะ
๗ เวทนา ๗ สัญญา ๗ เจตนา ๗ จิต ๗ ธรรมทั้งหมดเหล่านี้
แบ่งเป็นกามาวจรธรรม รูปาวจรปริยาปนธรรม อรูปาวจร-
ปริยาปนธรรม โลกียธรรม โลกุตตรธรรม พระองค์ทรงมี
พระปรีชาญาณเป็นเยี่ยม จึงทรงจำแนกได้ละเอียดลอออย่างนี้

การพิจารณาพระอภิธรรมปิฎกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทำให้เข้าใจได้ว่า พระอภิธรรมมีนัยลึกซึ้งสุขุมลุ่มลึกยิ่งนัก
เพราะหากกล่าวถึงพระวินัยเป็นเรื่องของศีล หรือคำสั่งให้
ปฏิบัติตาม บางยุคบางสมัยพระพุทธองค์ก็ทรงบัญญัติพระวินัย
ไว้เพียงเล็กน้อย เพราะเหล่าสาวกตั้งใจปฏิบัติตามคำสอน จึง
ไม่มีข้อห้ามมากมายนัก ส่วนพระสูตรเป็นเรื่องของสมาธิหรือ
คำสอน ที่พระองค์ทรงนำมาถ่ายทอดให้เหล่าสาวกได้นำไป

อานิสงส์พึงสวดพระอภิธรรม

๓๓๔

ปฏิบัติให้ได้บรรลุผลานิพพาน ซึ่งต้องอาศัยการทำสมาธิจึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ ได้ ส่วนพระอภิธรรมนั้น แม้จะบรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคลก็ยังคงศึกษาธรรมะขั้นสูงต่อไปอีก

*พระพุทธรองค์ทรงเริ่มแสดงพระอภิธรรม หลังจากทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ปราบพวกเดียรถีย์ที่โคนต้นคันทามพพฤกษ์มะม่วงหอมเสร็จแล้ว ก็เสด็จเหาะขึ้นไปเพื่อจำพรรษาที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ท้าวสักกเทวราชทอดพระเนตรเห็นพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงเสด็จลุกขึ้นจากบัณฑุกัมพลศิลาอาสน์ รีบเสด็จไปต้อนรับพร้อมด้วยหมู่เทพยดา พวกเทวดาต่างพากันคิดว่า ท้าวสักกะแวดล้อมไปด้วยหมู่เทพ ประทับนั่งบนบัณฑุกัมพลศิลาอาสน์ยาว ๖๐ โยชน์ แต่เมื่อพระพุทธรเจ้าประทับนั่งแล้ว คนอื่นก็ไม่สามารถจะวางแม้แต่ฝ่ามือลง ณ พระแท่นนี้ได้ ฝ่ายพระบรมศาสดาทรงทราบวาระจิตของเหล่าทวยเทพ ทรงใช้พุทธานุภาพ ประทับนั่งจนเต็มบัณฑุกัมพลศิลาอาสน์ บัณฑุกัมพลศิลาอาสน์ จึงดูเหมือนเล็กนิดเดียว

เมื่อเทพบุตรพุทธมารดาซึ่งเสวยทิพยสมบัติในสวรรค์ชั้นดุสิต ทราบว่าพระบรมศาสดาเสด็จมาแสดงธรรม จึงเสด็จ

อานิสงส์ฟังสวดพระอภิธรรม

๑๓๕

จากดุสิตสวรรค์พร้อมด้วยเทพบริวารมากมายเพื่อมาฟังธรรม พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเริ่มแสดงพระอภิธรรมปิฎกตั้งแต่ กุสลา ธมมา อกุสลา ธมมา อพยากตา ธมมา เป็นต้นไป เพื่อโปรด ทวยเทพในหมื่นจักรวาล ทำให้เทพบุตรเทพธิดาบรรลุธรรมกัน นับไม่ถ้วน

ส่วนพุทธบริษัทประมาณ ๑๒ โยชน์ ซึ่งตัดสินใจตั้งหลักแหล่งอยู่ใกล้ๆ บริเวณต้นมะม่วงตลอด ๓ เดือน เพื่อรอรับเสด็จ พระพุทธองค์ และด้วยจิตที่เลื่อมใสในรัตนะอันเลิศ ท่านจุลนาถบิณฑิกเศรษฐีได้บริจาคทานให้กับพุทธบริษัทประมาณ ๑๒ โยชน์ ตลอด ๓ เดือน ในฤดูกาลนั้น ฝนฟ้าไม่ตก อากาศแจ่มใสตลอดเวลาทุกคนต่างก็ฟังอภิธรรมที่พระมหาโมคคัลลานะได้รับฟังมาจากพระพุทธองค์อีกทีหนึ่ง พรรษานั้นจึงเป็นพรรษาแห่งการฟังพระอภิธรรมล้วนๆ โดยเฉพาะลูกศิษย์ของพระสารีบุตร ๕๐๐ รูป ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทรงจำในพระอภิธรรมมากที่สุด ในที่สุดก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ เพราะท่านเคยสั่งสมเรื่องการฟังพระอภิธรรมมานาน

มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับภิกษุทั้ง ๕๐๐ รูปว่า สมัยที่พวกท่านเคยบังเกิดเป็นค่างคาหนู ๕๐๐ ตัว ในสมัยของพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงพระนามว่า กัสสปะ ค่างคาหนูอาศัยอยู่ที่จอมเขาแห่งหนึ่ง ในถ้ำนั้นมีพระเถระ ๒ รูป เติบจนกรม แล้ว

อานิสงส์ฟังสวดพระอภิธรรม

๓๓๖

ห้องบนพระอภิธรรมไปด้วย ค้างคาหนุได้ฟังบ่อยๆ ก็ถือเอาเสียงนั้นเป็นนิมิตทำให้จดจำได้ แต่ไม่รู้ว่าธรรมเหล่านั้นชื่อว่า ชันธ ธรรม เหล่านี้ชื่อว่า ธาตุ เพราะลักแต่ว่าถือเอาเป็นนิมิตในเสียงเท่านั้น แต่ด้วยจิตที่เลื่อมใสในเสียง การฟังพระสวดพระอภิธรรมในครั้งนั้น ละโลกไปแล้วทำให้ไปบังเกิดในเทวโลก มีวิมานสว่างไสว เสวยทิพยสมบัติสิ้นพุทธานดรหนึ่ง พอจุติจากเทวโลกแล้วก็มาเกิดในกรุงสวตถิ เมื่อเติบโตขึ้นจึงชักชวนกันบรรพชาในสำนักของพระสารีบุตรเถระ ในเวลาจบพระธรรมเทศนา ธรรมาภิสมัยได้มีแก่เทวดา ๘ หมื่นโกฏิ และเทพบุตร-พุทธมารดาก็ได้บรรลุนิพพานเป็นพระโสดาบัน

จะเห็นได้ว่า การฟังธรรมซึ่งเป็นความรู้อันบริสุทธิ์ ที่เกิดจากใจที่หยุดนิ่งอย่างสมบูรณ์แล้ว คือเกิดจากการตรัสรู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อใครได้ยินได้ฟังแล้ว แม้ว่าสติปัญญาจะไตร่ตรองตามไม่ทัน ยังแปลไม่ออก แต่ก็จะสามารถขัดเกลาจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสได้ และจะเป็นอานิสงส์ใหญ่ที่ส่งผลให้ได้บรรลุมรรคผลนิพพานอีกด้วย ดังนั้นเมื่อไปรับฟังพระสวดพระอภิธรรมที่ไหนก็ตาม ให้ตั้งใจเจียโสดลัตถ์รับฟังให้ดี อย่าพูดคุยกัน ต้องทำใจให้สงบ ทำใจให้นิ่งๆ รับฟัง ด้วยจิตที่เป็นกุศล จะได้เป็นบุญใหญ่ติดตัวเราไปข้ามภพข้ามชาติ